

ansam poterant asserendi, non licere episcopis uti privilegio altaris portatilis, tum cum vel diocesim visitant, vel iter faciunt, aut alia justa de causa extra residentiam sunt, atque in laicorum domibus morantur; illato de huiusmodi re sermone in congregationibus, quæ sub Innocentio XIII immediato Clementis ejusdem successore, habitæ fuerunt, quarum Nos, tunc in minoribus existentes, a secretis fuimus, opportunum factu judicatum est, ut ea, quam mox subijcimus, declaratio fieret, quæ postea inserta fuit in ejusmodi litteris Innocentii incipientibus: *Apostolici ministerii*, quas idem Pontifex pro constituendo in Hispaniarum regnis bono ecclesiasticæ disciplinæ regimine condidit, quasque etiam ejusdem successor Benedictus XIII, in forma specifica confirmavit, et ut in omnibus locis pro regula ac norma haberentur, in Appendice concilii Romani a se celebrati voluit insertas; ipsam vero declarationem inter ejusdem concilii decreta retulit, tit. 15, cap. 3, in quo quidem concilio « Nos quoque ad sacrorum canonum interpretationem adhibili fuimus. Declarationis verba Nos etiam hic libenter apponimus: declaramus, quod, in prædicto decreto (de Clementis XI decreto sermo est), statuatur, non licere episcopis extra domum propriæ habitationis, in domibus laicis erigere altare, ibique sacrosanctum missæ sacrificium celebrare, sive celebrari facere; huiusmodi prohibitio intelligenda non sit de domibus etiam laicis, in quibus ipsi episcopi forte occasione visitationis, vel itineris, hospitio excipiantur ut nec etiam quando episcopi in casibus a jure permissis, vel de speciali Sedis Apostolicæ licentia abentes a domo propriæ ordinationis, moram idcirco faciant in aliena domo per modum similis habitationis; his enim casibus licita iis erit erectio altaris ad effectum prædictæ celebrationis, non secus ac in domo propriæ ordinationis habitationis. »

« § 8. Optimum factu judicavimus in encyclica hac epistola nostra exponere vobis hæc, quæ ad fraternitates vestras præcipue pertinent, nimirum quantum vobis concessum est quoad sacella seu capellas, quæ in episcopalibus palatiis vestris sunt; quantum item vobis in alienis domibus, et extra vestram diocesim facere permissum est, causas etiam concessionum, ac privilegiorum indicavimus, nec non eorundem abusus, atque abusu prohibitiones apposuimus, tum ut vos discrimen agnoscat, quod intercedit inter capellas episcopalium ædium vestrarum, in quibus aliquando vobis, pro præcipuo fine huiusmodi commodi, et consolationis vestræ, privilegio altaris erigendi, ac celebrandi, vel celebrari faciendi, ut licet tum vero etiam ne forte, cum vos contra abusus privatorum oratoriorum in domibus laicorum invigilare debeatis, redargutioni illi obnoxii sitis, quod alienos in aliorum domo defectus dum corrigitis, interim vestræ domi, atque in propria agendi ratione

excessus adhibeatis. Ideoque ad privatorum oratoriorum propositum, quæ in domibus laicorum sunt, gradum facientes, aliqua præmittemus.

« § 9. Primum quidem est, privatorum oratoriorum in dictis domibus usum ab antiqua tempore repetendum esse; cum constet apostolos sacra mysteria privatis in domibus celebrasse, eumque morem persecutionum tempore servatum fuisse, quemadmodum Christianus Lupus in suis *Notis ad canones Trullanos* apposite animadvertit. Alterum autem, privata oratoria in domibus laicorum subsequentibus etiam sæculis fuisse, cum persecutiones jam cessassent; cum in sacramentario Gallicano, quod Mabillonius, tom. I *Musæi Italici* impressum edidit, collecta legatur, quæ recitanda erat in missa, quæ celebrabatur in domo cujuslibet; nec ad huiusmodi quidem assumptum aliæ deficient probationes, quas nos in tractatu nostro, *De sacrificio missæ*, sect. 1, § 10, cum cura colligere studuimus. Tertium porro est, de tollendis huiusmodi oratoriis privatis in domibus laicorum, seu potius facultatibus missas in ipsis celebrandi, pluries cogitatum esse. Nihil de Justiniani Novella 58 dicemus, in qua, ne in domesticis oratoriis celebraretur, interdixit, tantummodo permittens, ut in eisdem oraretur; nihil præterea de Novellis 4 et 15. Leonis Sapientis, qui prohibitionem sustulit, asserens, adeo tunc privata oratoria multiplicata fuisse, in quibus missæ celebrarentur, ut non solum optimates, sed medioeris etiam conditionis homines in suis domibus eadem haberent. Quod vero spectat ad ea monumenta, quæ proxima temporibus nostris sunt, satis erit illa indicasse, quæ in dicto tractatu *De sacrificio missæ* loco superius citato a nobis allata fuerunt.

« § 10. Quartum, quod licet fere semper in laicorum domibus privatorum oratoriorum usus habitus fuerit, in quibus missa celebrabatur; semper tamen episcoporum licentia necessaria fuit: Ad quam concedendam ipsi valde faciles plerumque erant: « Missarum solemnitas non ubique, sed in locis ab episcopo consecratis, vel ubi ipse permisit celebranda censemus. » Verba sunt can. *Missarum*, De consecrat., dist. 1. Hæc autem facilitas, propter quam interdum factum est, ut oratoria domestica, licet frustra, prohiberentur, multo magis in usu fuit in Ecclesia orientali, ob id potissimum, quod in Ecclesiis Græcorum non nisi unicum altare erat, et postquam una super ipso missa celebrata esset, altera per eundem diem celebrari minime poterat. Balsamon in *Comment. ad canon. Trullanos* testatur, quod sine ulla alia formula, impertita ab episcopo censebatur sacerdoti licentia celebrandi missam in privatis laicorum oratoriis, quoties super mappis ab episcopo consecratis celebraret.

« § 11. Postremum autem, quod dicimus, illud est. Cum, post varios sermones in sacro concilio Tridentino hac de re habitos (quod concilium, tam magna cum Polonici

regni gloria, tanto plausu acceptatum fuit, opera cardinalis Osii et nuntii Commendonii, in magno conventu habito coram rege Sigismundo Augusto, quemadmodum in ipsius concilii *Historia* per cardinalem Pallavicinum conscripta lib. xxiv, c. 13, videre est), in sess. xxii, in decreto *De observandis et evitandis in celebratione missæ*, sequenti modo statutum, et ordinatum fuerit: « Neve patiantur (de episcopis sermo est) privatis in domibus, atque omnino extra ecclesiam, et ad divinum tantum cultum dedicata oratoria, ab iisdem ordinar. designanda, et visitanda, sanctum hoc sacrificium sæcularibus aut regul. quibuscunq. peragi; » cum adjecta derogatione cuilibet privilegio, exemptioni, et consuetudini « non obstantibus privilegiis, exemptionibus, appellationibus, ac consuetudinibus quibuscunq. » ex eo factum esse, ut non amplius episcopis facultas sit concedendi usum oratoriorum privatorum in domibus laicorum, causa in iisdem missam celebrandi; cum licentia, quæ ab ipsis daretur, celebrandi missam in oratoriis privatis, nequaquam stare possit cum præcepto a concilio eidem ipsis imposito, ne id permittere debeant; ac proinde prædictum jus ad Sanctam Sedem devolutum fuisse, quoniam circumstantiæ temporum, et oratoriorum privatorum in laicorum domibus dilatatio minime permittebatur, ut eadem prorsus abolerentur. Atque huiusmodi semper fuit conciliaris textus intelligentia, quam tradidit congregatio Concilii, privata ejusdem interpres; quæque etiam a fel. record. prædecessore nostro Paulo Papa V in epistola encyclica anno 1615, ad omnes episcopos expedita, approbata fuit; quæ quidem epistola tum apud varios auctores, tum etiam in citato tractatu nostro *De sacrificio missæ*, sect. 2, § 42, impressa reperitur. Et in ea quidem alia quæcunq. verborum concilii intelligentia reprobatur, multaque de irreverentia erga missæ sacrificium dicuntur, cui nimia episcoporum facilitas in concedenda licentia sine ulla limitatione, aut cautela, non parum fomenti præbebat. Deinde in eadem ita concluditur: « Facultatem huiusmodi licentias dandi, ipsius concilii decreto, unicuique ademptam esse, solique beatissimo Romano Pontifici esse reservatam. »

« § 12. Postquam jus concedendi oratoria in privatis laicorum domibus Sedi Apostolicæ reservatum fuit, dici vix potest quantum curæ, ac diligentiae adhibendum sit pro recto ejusdem moderamine. Qua de re in archivio congregationis Concilii, cujus olim secretarii nunus Nos ipsi, antequam ad majores dignitates ascenderemus, plures per annos gessimus, authentica documenta reperiantur. Hæc tandem pro lege statuta fuerunt, quemadmodum ex formulis litterarum in forma brevis, quæ conceduntur, colligere licet: oratorium scilicet parietibus, per quos ab omnibus aliis domesticis usibus segregetur, exstructum esse debere; idem prius, vel ab episcopo, vel ab alio, cui ipse vices suas delegaverit visitandum esse,

inspiciendi gratia num decens et apte compositum sit, et num aliquid eorum, quæ necessaria sunt, in eodem desit; ut episcopus sit, qui celebrandi missam licentiam impertiatur, et quod licentia huiusmodi secundum rationabile illius arbitrium perduret; nec plures in die, sed unica tantum missa in oratorio celebretur a sacerdote vel sæculari, vel regulari, dummodo sæcularis ab episcopo approbatus sit, regularis autem licentiam habeat a suo regulari superiore; ne missa celebrari possit diebus solemnibus Paschatis, Resurrectionis, Pentecostes, Nativitatis Domini nostri Jesu Christi, et aliis solemnioribus diebus, quos inter etiam enumerantur dies Epiphaniæ, et Ascensionis Domini, Annuntiationis, et Assumptionis beatæ Mariæ Virginis, omnium sanctorum, necnon sanctorum apostolorum Petri, et Pauli, ac titularis ecclesiæ loci: Exprimuntur personæ, quarum præsentia necessaria est, ut in privato oratorio missa celebrari possit; aliæ item, quæ, dum supradictis præsentibus missa celebratur, eidem interesse possunt, et ecclesiastico præcepto satisfacere; denique declaratur omnia sine parochialium jurum præjudicio fieri debere.

« § 13. Atque hæc sunt, quæ in consuetis privatorum oratoriorum brevibus continentur: quædam vero alia expediri contingit breviter, quæ extraordinaria sunt; ut cum, ex gr. justis cuipiam de causis concessio fit, ut secundam missam celebrari facere possit, vel, ut eadem, aliquanto citius, aut aliquanto serius eo temporis limite, seu termino celebretur, qui in rubricis præfixus; vel etiam in diebus exceptis, et alia hujuscemodi. Cum autem interdum tam circa breviter privatorum oratoriorum prioris speciei, quam circa alia, ac generatim super omnibus controversiæ exortæ sint, Apostolica Sedes per huiusmodi occasiones opportunis rationibus super hoc providere non prætermisit.

« § 14. In ordinariis brevibus, ut plurimum, duobus conjugibus licentia conceditur faciendi, ut in privato oratorio missa celebretur; exprimiturque, ut missa celebrari possit, tum iisdem præsentibus, tum eorum filiis, consanguineis, atque affinibus, qui una cum ipsis in eadem domo habitationem habent. Nunquam exorta difficultas est, an, cum aut vir, aut uxor missæ intersunt, si consanguinei et affines qui in eadem domo habitant, præsentibus pariter adsint, ecclesiastico præcepto diebus festis satisfaciant, id tanquam tutum, ac brevis litteræ cohærens habitum est. Summa autem difficultatis eo semper rediit, ut, dispiceretur, num, cum neuter conjugum adsit, sed unus ex consanguineis, aut affinibus in eadem domo habitantibus, posset, eo jubente, in privato oratorio missa celebrari; et num alii, qui in domo illa habitant, consanguinei, et affines, eandem audientes festo die ecclesiastico præcepto audiendi missam satisfaciant. In hoc autem divisæ de more auctorum opiniones erant; verum

cum hujusce difficultatis punctum in congregatione Concilii die 3 Decembr. 1740, in causa cujus inscriptio erat *Marsicen. oratorii*, propositum ac discussum esset, decisum fuit, non posse in oratorio privato missam celebrari, nisi indultariorum præsentia ibidem haberetur; quod idem est, ac si dicitur, viri, vel uxoris, ad quos breve directum erat; quemadmodum in tom. IX. *Resolutionum sacræ congregationis Concilii* anni 1740, ad pag. 89 et sequent. videre est.

« § 15. Cum autem decreti hujusce facta Nobis relatio esset, idem per Nos sub die 7 Januar. 1741 confirmatum fuit; ac præterea demandatum, ut in hujusmodi brevibus, in quibus certis quibusdam, ac determinatis personis concessio fit, ut unam in privato oratorio missam celebrari facere possint, quæ missa pro filiis, consanguineis, affinibus valeat, majoris claritatis gratia, subjecta clausula adjungatur: « Volumus autem quod nati, ac consanguinei, et affines prædicti unicam dictam missam, vobis quidem præsentibus, audire tantummodo, nunquam vero celebrari facere audeant. » Ut autem quæ indultariæ personæ sint, facile agnosci possent, sine quarum præsentia missa celebrari non potest, neque, qui eandem audit, præcepto satisfacit, adjunximus, ut pro indultariis personis illæ haberentur, quæ in fronte, seu inscriptione brevis nominatæ forent, cum ad easdem ipsas breve dirigatur.

« § 16. Nos ab hujusmodi norma minime recedimus: verum quia aliqua interdum in corpore brevis persona nominatur, qua præsentem, conceditur, ut missa celebrari possit, et quod alii affines, consanguinei, vel familiares eandem audientes, præcepto satisfaciunt, etiamsi prædicta persona in fronte brevis minime nominetur; hinc est, quod, firma semper ea regula manente, ut possit in privato oratorio missa celebrari, dum aliqua ex indultariis personis assistit, quæ in fronte, seu inscriptione brevis nominatur; dicimus, posse missam celebrari, etiamsi nulla etiam personarum præsens adsit, quæ in fronte, seu inscriptione brevis nominatur, dummodo illa præsens sit, cui in brevis corpore nominatum, et expresse facultas tribuitur, ut possit in privato oratorio, tum cum ipsa assistat, facere, ut missa celebretur.

« § 17. Atque, ut res exemplo magis pateat, datur viro, et uxori facultas faciendi, ut in privato oratorio missa celebretur, atque ad hos breve dirigatur. Hic autem vir superstitem habet matrem; hæc vero in fronte, seu inscriptione brevis minime nominatur; verum cum in brevis corpore dicitur, quod ipsa quoque mater eandem missam celebrari facere possit, et valeat, id sufficiens est, ut sola matris præsentia adhibita, missa in oratorio celebrari possit, etiamsi mater in fronte, seu inscriptione brevis nominata non sit. Quæ hactenus dicta sunt in hujusmodi generis brevibus indicantur: verum curæ Nobis erit, ut in

posterum feliciter etiam, et sine ulla confusione exprimentur.

« § 18. In consuetis, sive ordinariis brevibus solemnes, quemadmodum dictum est, dies excipiuntur, quos inter Natalis Christi Domini dies recensetur, in quo tres a quolibet sacerdote missæ celebrantur. Interdum illi, qui privati oratorii brevis habet, extraordinarium breve conceditur, in quo eidem, valetudinis causa, missam domi audire diebus etiam exceptis permittitur. Cum autem in hujusmodi brevibus de unica tantum missa sermo sit; orta difficultas fuit num possint die natalitio a sacerdote, qui in ipso celebrabat, tres missæ celebrari. De quo cum Nos eo tempore, quo concilii ejusdem a secretis eram, peculiarem dissertationem conscripsissemus, atque in lucem edidissemus, sub die 13 Januarii anni 1725 resolutum a congregatione fuit, quod a sacerdote tres missæ celebrari possent, quemadmodum tom. III. *Thesauri resolutionum*, pag. 109 et seq. et pag. 116 videre est.

« § 19. Reliquum est, ut de sacris functionibus dicatur, quæ in iis oratoriis fieri possunt, quæ in domibus privatorum sunt, et in quibus non plures, quam unicam tantum missam celebrari permissum est, nisi cum forte cupiam ex speciali gratia concessa facultas esset faciendi, ut secunda celebretur. Quod ad baptismatis sacramentum attinet, jam in Viennensi concilio sub Pontifice Clemente V decretum fuit, ne baptismus in aliis locis conferri posset, præterquam in ecclesiis in quibus sacri hujus lavacri fontes reperiuntur, nisi cum casus necessitatis adesset, aut cum de regum, vel principum filiis ageretur, quemadmodum in Clementina unica *De baptismo*, et ejus effectu videre est.

« § 20. Quod autem sacramentum poenitentiae respicit, jam in Rituali Romano sub titulo *De sacramento poenitentiae*, cum de sacerdote sermo fit, qui confessiones audit, statutum fuit: « In Ecclesia non autem in « privatis ædibus, confessiones audiat, nisi « ex causa rationabili, quæ cum incidit, « studeat tamen id decenti ac patenti loco « præstare. » Rituale a Pontifice Paulo V confirmatum fuit. Et magnus Ecclesiasticæ disciplinæ instaurator sanctus Carolus Borromæus tum in instructione sacramenti poenitentiae, tum in monitis ad confessarios, atque in primo suo provinciali Mediolanensi concilio, id inculcare non prætermisit, quemadmodum in actis Ecclesiæ Mediolanensis, editionis civitatis ejusdem part. I, pag. 11; part. IV, pag. 520, eadem part. IV, pag. 761 et pag. 773. videre est, pag. autem 775. Superioribus regularium inculcat, ut id a subditis eorum exacte adimplendum curent. Cum autem a prædictis confessariis regularibus prolata in medium facultas esset audiendi ubique confessiones fidelium, quam sibi ea ratione asserebant, quod in Pontif. Clement. X bulla: *Superna*, nulla loci limitatio fieret, idem ipse Pontif. declaravit: « nullam facultatem « in prædicta constitutione sua ) fuisse tri-

butam regularibus audiendi confessiones sacramentales in privatis domibus, ac proinde minime licere eidem regularibus cujusvis ordinis, etc. sacramentum poenitentiae administrare in domibus privatis extra casus a jure permissos. » Quod decretum cum præsulis Fagnani subscriptione editum, variis in locis impressum est, ut in appendice ad synodum Fulginatensem, quæ a bon. mem. Josaphat Baptistelli civitatis ejusdem episcopo anno 1722 celebrata fuit.

« § 21. Quod pertinet ad communionem paschalem, quæ ab unoquoque catholico Paschatis tempore recipienda est, ex præscripto tum decreti concilii Lateranensis in c. *Omnis utriusque sexus*, De poenitentis et remissionibus, tum concilii Tridentini sess. XIV, cap. 8, can. 10, nemo est, qui ignoret, præceptum hoc in propria parochiali ecclesia adimplendum esse, aut in alia ecclesia cum proprii episcopi, vel parochi licentia, secundum varias diocesium consuetudines. Porro fel. record. prædecessor noster Paulus Papa IV Fratib. Minoribus privilegium concessit, ut sacram eucharistiam omnibus Christianis in eorum ecclesiis distribuere possent, excepta tamen die Paschatis Resurrectionis; atque hoc privilegium a sanctæ memoriæ altero prædecessore Pio Papa V *per communicationem*, ut dicitur, ad omnes regulares extensum fuit.

« § 22. Verum quia, secundum præcedentem Eugenii IV constitutionem, paschale tempus, intra quod communionis præceptum adimplendum est, a Dominica Palmaram initium habet, ac Dominica in Albis terminatur; cum exortum dubium fuisset, num licitum regularibus foret intra præscriptum eorumdem dierum terminum sacram Eucharistiam fidelibus in eorum ecclesiis distribuere, resolutum fuit, die Paschatis nemini distribuere posse, ne illis quidem qui intra sanctiorem hebdomadam paschali præcepto in propria parochiali ecclesia satisfecissent; posse quidem regulares aliis paschalis temporis diebus fideles in eorum ecclesiis sacra Eucharistia reficere, hac tamen conditione, ut communionem reflecti scirent, non ideo se a præcepto illo exemptos esse, ut paschalem in propria parochiali ecclesia communionem recipere deberent. Illustria congregationis Concilii decreta sunt quibusdam in causis, Senonensi videlicet, Burdegalensi et Mechliniensi, quæ a nobis in nostro *de Synodo diocesana* tractatu lib. VII, cap. 42, num. 3, relata sunt.

« § 23. Extra Paschalem vero communionem, cum in sacro Tridentino concilio sess. XXII, c. 6, *De sacrif. missæ*, quæ subjungitur, verba legantur: « Optaret quidem sacrosancta synodus, ut in singulis missis fideles astantes non solum spirituali affectu, sed sacramentali etiam Eucharistiæ perceptione communicarent, quo ad eos sanctissimi hujus sacrificii fructus uberior perveniret: » non defuit, qui ex iisdem verbis deduceret, quod certe et clare inde consequatur,

ut in privatis oratoriis, quando in ipsis celebrandi missam facultas est, distribui Eucharistia possit iis, qui missæ præsentem adsunt; neque ad hoc præstandum ullo particulari indulto opus sit. Super hujusmodi quæstionis capite Nos in nostra Instit. 34, § 3, disseruimus, inter eas, quas tum, cum Bononiæ resideremus, Ecclesiæ illius archiepiscopatum gerentes, publicavimus: quas quidem institutiones cum italico sermone edidissemus, postea Romæ Latine redditæ atque impressæ sunt. Ibi autem expositam paulo ante opinionem retulimus: verum aliam esse subjunximus, quæ episcopi licentiam requirit, ut qui domesticum oratorium domi habet, dum missæ in eodem interest, communicare possit. Hujusmodi opinio tum bono rerum ordini, tum Romanæ etiam consuetudini, sive praxi coherens Nobis visa est; ac proinde ordinavimus, ne in privato oratorio recipi communicatio posset ab iis qui in eodem missæ intersunt, quam vel sæcularis sacerdos, vel sacerdos regularis celebraret, nisi vel nostram, vel generalis vicarii nostri licentiam obtinuissent.

« § 24. Neque etiam in præsens voluntas Nobis, aut ratio est, cur ab hoc systemate recedamus. Siquidem, cum Nos in magna illa controversia super communionem illis distribuenda, qui missæ præsentem cum sint, eandem petunt, quæ aliquot abhinc annis in Italia exorta fuit, postquam Tridentini concilii verba retulissemus, atque eorum zelum commendavissimus, qui inter sanctæ missæ celebrationem communionem recipiunt, ecclesiasticos quoque pastores excitavissimus, ne eucharistico cibo illos fraudarent, qui ejusdem famelici forent; cum, inquam, animadvertissemus, ejusmodi circumstantias dari posse, in quibus vel temporis, vel loci ratione, episcoporum prudentia opportunum factu existimet, sacram eucharistiam etiam illi, qui missæ interfuit, minime distribui; eo magis, quod, juxta præsentis temporis disciplinam, libera eidem facultas patet, ut eandem alio loco, atque alio tempore recipere possit, ordinavimus, ut in hoc debita proprii superioris præcepto obedientia præstari deberet; cui, qui morem gerere recusasset, nimis manifestum indicium præbuisset, quam parum animo dispositus, ac paratus esset ad altaris sacramentum recipiendum; quemadmodum in litteris nostris quarum initium est: *Certiores effecti*, et quæ in Bullario nostro tom. I, num. 64, leguntur videre est.

« § 25. Atque hæc sunt, venerabiles fratres, quæcunque in encyclica hac epistola nostra vobis exponere opportunum existimavimus; a quo quidem satis intelligetis, quod, legendis, et considerandis Apostolicis litteris concessionum oratorii, decessorum nostrorum decretis, harum congregationum resolutionibus, quæ a Nobis etiam in præsentia confirmata sunt, nullus amplius litibus, et controversiis locus reliquus sit. Verum quia vos illud fortasse Nobis responsuros arbitramur, optime quidem hæc omnia habere, verum eo difficultatem redire, quod